

Paneurópska vysoká škola v Bratislave	
Dátum:	31-05-2024 <i>Daly</i>
Ev.č.:	DFP-60/2024
Prílohy:	Vybavuje:

Posudok habilitačnej práce

Meno a priezvisko: PhDr. JUDr. Lilla Garayová, PhD.

Názov práce: Právne ihrisko hry: Orientácia v úskaliach práva na hru

Študijný/vedný odbor: Medzinárodné právo (3.4.8)

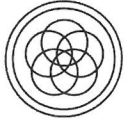
1) Hodnotenie z formálneho hľadiska

Z formálneho hľadiska je predkladaná habilitačná práca na vysokej úrovni. Je písaná v slovenskom jazyku, precíznym akademickým jazykom, s kvalitne spracovanými referenciami. Okrem toho je potrebné uviesť, že samotná autorka pracuje nielen s právnymi kategóriami a termínmi, ale aj terminológiou ďalších vedných disciplín, a to obdobne konštruktívne a precízne. Z pohľadu osobitného autorského vkladu treba pozitívne hodnotiť práve interdisciplinaritu prístupu k spracovaniu témy, čím ju autorka pokryla nielen kompletne ale aj komplexne.

2) Hodnotenie z obsahového hľadiska

Z obsahového hľadiska obsahuje predložená habilitačná práca od začiatku jasné odôvodnenie a ukotvenie. Autorka odôvodňuje právo na hru uvedeného v článku 31 Dohovoru o právach dieťaťa nielen z hľadiska dieťaťa ako right-holder, ale aj vo vzťahu k pozitívnemu záväzku signatárskej krajiny Dohovoru.

Autorka metodologicky ukotvuje svoj výskum v medzinárodnom práve v kombinácii s ďalšími prístupmi vedeckých disciplín. Interdisciplinarita vedeckého prístupu je silnou stránkou práce a autorka ju konštantne používa. Na základe historického naratívu vo vzťahu k vývoju a interpretácii práva na hru podľa Dohovoru autorka formuluje svoju výskumnú hypotézu. Rovnako precízne pristúpila k definovaniu metód pri skúmaní danej témy, a to kombináciou (obsahovej kvalitatívnej) analýzy dokumentov, s ktorými Výbor pre práva dieťaťa pracuje. V metodologickej časti uvádza aj kódovaciu schému pri práci s danými dokumentmi, avšak pre precíznosť by bolo vhodné, aby táto bola aj súčasťou práce (v prílohe). Samotnej kvalitatívnej analýze predchádzala kvantitatívna analýza, ktorou autorka cielila identifikáciu trendov a posunov vo frekvencii zmienok o práve na hru v dokumentoch UN CRC. Osobitnú pozornosť autorka venuje špecifickej podskupine detí, deťom utečencov a migrantov. Z pohľadu aktuálnosti ide o ciele výskum, avšak práve chýbajúce odôvodnenie vyvoláva otázku, či ide o adresovanie trendu vzhľadom na pretrvávajúcu migračnú krízu, alebo ide o osobitnú podskupinu detí identifikovanú samotným UN CRC. Kde sú však adresované iné podskupiny, ktoré pri komplexnosti pohľadu práva na hru sú limitované pri výkone tohto práva, napr. deti v náhradnej ústavnej

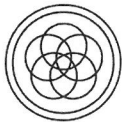

starostlivosti, deti so zdravotným znevýhodnením, deti na prahu chudoby a sociálneho vylúčenia?

Samotná habilitačná práca sa člení na 5 kapitol, pričom autorka postupuje metodologicky, štrukturovane a detailne. V prvej kapitole sa venuje teoretickému ukotveniu hry a jej úlohy v kognitívnom, sociálnom, emocionálnom a fyzickom vývoji dieťaťa. Druhá kapitola je pomerne krátka a je venovaná historickému vývoju práva na hru a z tohto pohľadu mohla byť spojená s kapitolou 3, ktorá sa venuje rozsahu a obsahu práva na hru je právnou analýzou súčasnej medzinárodno-právnej úpravy práva dieťaťa na hru podľa Dohovoru. Oceňujem osobitne uvedenie limitov realizácie tohto práva, ako aj adresovanie možných prístupov k mitigovaniu tohto limitu.

Osobitný autorský vklad kandidátky v habilitačnom konaní je viditeľný v kapitole 4 a kapitole 5, a to z pohľadu medzinárodného práva a práva podskupiny detí. Drobnou výtkou by mohlo byť uvedenie odsekov súvisiacich so vznikom Výboru pre práva dieťaťa v úvode kapitoly 4, avšak to nemá zásadný vplyv na obsah danej kapitoly. Autorka sa v tejto kapitole venovala jednotlivým dokumentom, ktoré Výbor pre práva dieťaťa prijal, a to vo vzťahu k právu na hru. Autorka poukazuje na to, že samotný Výbor prijal už viac ako 615 odporúčaní k národným právnym úpravám a aplikačnej činnosti vo vzťahu k právam dieťaťa garantovaným Dohovorom. Autorka správne dopĺňa, že činnosť Výboru netvorí len Záverečné odporúčania, ale aj Všeobecné komentáre, a diskusie, ktoré Výbor vedie na rôznych úrovniach. Z pohľadu robustnosti výskumnej vzorky tak ide o zásadné metadáta, ktoré autorka spracovala, zanalyzovala a následne dokázala formulovať hodnotenia a odporúčania. Precíznosť jej zistení ako aj práca s týmito dokumentami svedčia o jej vedeckej motivácii, disciplinovanosti, ale aj o entuziazme vo vzťahu k skúmanej téme. Tieto dáta a ich vyhodnotenie potvrdzujú ňou formulovaný záver o trende, ktorý predstavuje len 18% vo vzťahu k právu dieťaťa na hru, čo je v rozpore s jeho potrebou vo vzťahu k všetkým oblastiam vývoja ako uvádza vyššie v práci. Zároveň však autorka dokázala potvrdiť konzistentnosť prístupu Výboru k právu na hru, keď v identifikovaných 87 prípadoch autor postupuje rovnako vo vzťahu k jeho uvádzaniu, interpretácii a potrebe jeho ochrany. Autorkine zistenie, že v 46 Záverečných odporúčaní Výboru ide o kritiku signatárskych krajín, potvrdzuje potrebu výskumu a adresovanie výsledkov v legislatívnej činnosti a v konkrétnych politikách štátu, aby bolo možné dosiahnuť zlepšenie.

V kapitole 5 sa autorka venuje podskupine detí – deťom utečencov a migrantov. Opätovne aj v tejto časti práce autorka postupuje precízne a analýza reflektuje metodológiu určenú vopred. Autorka poukazuje nielen na právne zakotvenie, ale využíva práve aj ďalšie prístupy vo vzťahu k skúmaniu práva na hru a jeho účinkov na túto podskupinu detí. Upozorňuje aj na vzťah medzi inými právami detí a právom na hru, ktoré sa len veľmi

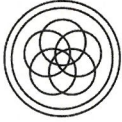

zriedkavo objavuje vo formálnych sťažnostiach, napriek jeho právnemu zakotveniu a práci Výboru pri jeho výklade. V tejto súvislosti autorka upozorňuje aj na existujúci naratív vo vzťahu iných práv detí a práva na hru, ktoré býva považované za „luxusné“ alebo právo vyššej kategórie a nie fundamentálne právo. Následne svoju analýzu zúžila na adresovanie a právnu ochranu práva na hru v právnom poriadku EÚ a to vo vzťahu k sekundárnym právnym aktom. Poukazuje aj na nedostatok výskumu v tejto oblasti, a to s ohľadom aj na odlišné kompetencie EÚ vo vzťahu k právam dieťaťa a k migračnej a azylovej politike. Obdobne poukazuje na to, že práve pri tejto podskupine detí sa „zabúda“ na právo na hru, pričom bez ohľadu na migračný status dieťaťa je to jeho základné právo. Naopak, právo na hru má okrem právneho základu aj osobitný význam pre detí utečencov a migrantov, pretože dokáže prispieť k adresovaniu životných podmienok, v ktorých sa nachádzajú a posilňuje kognitívne schopnosti a rozvíja pozitívne psychologické vlastnosti detí. Autorkina schopnosť dedukcie na základe interdisciplinárneho prístupu je osobitne viditeľná a hodná pozitívneho ocenenia. Autorka správne následne uvádza, že riešenie otázok ochrany všetkých práv všetkých detí je nielen morálnou a humanitárnou, ale aj právnou povinnosťou a je potrebné ju adresovať tak v legislatíve, ako aj v politikách a opatreniach štátu, ktorý má pozitívny záväzok vo vzťahu k najlepšiemu záujmu dieťaťa, a teda aj k jeho všetkým právam.

Spôsob spracovania práce, konštruktívnosť, akademické rozpracovania a kombinácia oboch výskumných metód (kvalitatívna a kvantitatívna) sú silnou stranou habilitačnej práce. Dlhodobosť a konzistentnosť vo výskume sa odrazila aj v rozsahu a kvalite spracovania. Autorka prepája jednotlivé čiastkové zistenia, výstupy kvantitatívnej analýzy adresuje a analyzuje z pohľadu kvalitatívnych metód (analýza, komparácia, adresovanie progresu/trendu) a dáva ich do kontextu so zisteniami z iných vedných oblastí. Tento koherentný prístup je potrebné oceniť, rovnako ako osobný vklad autorky do skúmanej problematiky, ktorá je osobitne v podmienkach SR „spiacou krásavicou“ a nie je adresovaná v akademickom a odbornom výskume tak, ako to vyžaduje aj záväzok SR voči Dohovoru o právach dieťaťa (i.e. informovanosť), ale aj vo vzťahu k stratégiám EÚ, ktoré sa právami dieťaťa zaoberajú (EU Child Strategy, EU Child Guarantee, EU Pillar of Social Rights a Akčný plán). Z tohto pohľadu považujem jej výskum za osobitne hodnotný, nad rámec kvalitného spracovania.

3) Odporúčanie a otázky

Vedecké ukotvenie, spôsobilosť pracovať s prameňmi práva a vedeckou literatúrou, ako aj schopnosť komplexného spracovania danej témy umožňuje predložiť habilitačnú prácu k ďalšiemu konaniu. Habilitačnú prácu PhDr. JUDr. Lilly Garayovej, PhD. odporúčam prijať k obhajobe.

Otázky:

- 1) Do akej miery je právo na hru súčasťou interpretácie práv dieťaťa podľa článku 24 Charty základných práv EÚ? Aké sú odlišnosti vo vnímaní tohto práva v práve EÚ a v medzinárodnom práve?
- 2) Akým spôsobom je garantované právo na hru a ochrana práv dieťaťa v digitálnom prostredí podľa komentára č. 25 Výboru OSN pre práva dieťaťa? Kto nesie pozitívny záväzok?
- 3) Akým spôsobom adresujú právo na hru strategické dokumenty v EÚ, najmä ostatne prijaté Odporúčanie Komisie o vývoji a posilnení integrovaného systému ochrany v najlepšom záujme dieťaťa? (C(2024) 2680 final)

V Bratislave, 30.5.2024

prof. JUDr. PhDr. Lucia Mokrá, PhD.